

Asia: VN/30583/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston maaseutupoliittiseksi selonteoksi eduskunnalle

1. Yleiset huomiot

Mitä ajatuksia selontekoluonnos herättää? Huom. Ilmoita tässä, mikäli yksityishenkilönä haluat, että lausuntosi näkyy myös hankeikkunassa.

Selontekopaperi on laaja ja asiaa on käsitelty hyvin monipuolisesti maaseutunäkökulmasta.

2. Maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmä

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmään liittyen olennaiset?

Vaikka suunnittelujärjestelmä olisikin edelläkävijä, todetaan heti johdannossa, että selonteko annetaan eduskunnalle nyt jo kolmatta kertaa. Kun tarkastellaan mennyttä kehitystä, voidaanko todeta, että harjoitettu maaseutu- tai vielä laajemmin yleispolitiikka on hyvin onnistunutta saatuaan aikaan Liitteessä 6 erinomaisesti kuvatun nykytilan? Tai millaiseen tulevaisuuteen ja kasvaviin ongelmiin nykypolitiikka harvaan asutulla tai ydinmaaseudulla johtaa väistämättä (maaseudun paikalliskeskuksissa ja kaupunkien läheisellä maaseudulla ongelmat eivät vielä kärjisty).

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

Demokratiavaje tai oikeastaan kysymys on demokratian kyvyttömyydestä huolehtia vähemmistöön joutuneiden tilanteesta (ja myös yhteiskuntapoliittinen sekä sosiologinen näkökulma tulisi olla voimakkaammin mukana). Demokratian kehittäminen, esimerkiksi mahdollisuus maaseutuvähemmistölle epäedullisten lakiehdotusten siirtämiseksi vaalien yli.

3. Maaseutualueiden tilannekuva ja muutostekijät

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutualueiden tilannekuvaan ja muutostekijöihin liittyen olennaiset?

Hyvin on tunnistettu, ei kuitenkaan pien(palvelu)yrittäjien näkökulmaa (joilta häviää asiakkaat ja sen myötä yritys).

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

Vielä huomattavasti selvemmin pitäisi tuoda näkyviin viime vuosien ja vuosikymmenten aikana tehdyt, ja ainakin harvaan asutun ja ydinmaaseutujen kannalta pilalle menneet ”uudistukset”, missä on vapautettu julkisia palveluita markkinaehtoisiksi, tai että muutoin ei ollut varaa pitää palvelua (palo, pelastus, posti, puhelin, apteekit, taksit, poliisi, vero, maanmittaus, jne.). Parasta aikaa ”sorvataan” kilpailulainsäädäntöön nimenomaan harvaan asutun ja ydinmaaseutujen kuntien hoitamien omien yritysten pakottamista luopumaan - ei ymmäretä, että tilanteeseen on jouduttu siksi, että markkinaehtoinen ei ole toiminut. Tarkoitus lienee tässäkin saattaa nyk. kuntien hoitamat (yrittymäiset) palvelut ensin pienrahan hallintaan ja sitten pääomasijoittajille, kuten jo niin monessa surullisessa tapauksessa on käynyt (puhelin-, sähkö-, tietoliikenne-, radioverkot). Onko missään esimerkkejä, että maaseutualueilla on saatu palveluita oikeasti toimimaan supistuvassa väestötilanteessa ja markkinassa? Uudistukset (ja yritykset), jotka menestyvät kasvavissa kaupungeissa, eivät todellakaan halua toimia maaseutualueilla.

4. Kansallinen maaseutuvisio

Onko selonteossa kuvattu maaseutuvisio olennainen?

Visio on kaunis ajatus, mutta tasapuolisuudella ei sen toteuttaminen ole enää mahdollinen. Maaseutu on hävinnyt kilpailun asukkaista ja sen mukana menetetään myös infra, eikä markkinaehtoinen toiminta kannata taloudellisesti. Pelkkä mielikuvien luominen ei enää riitä, vaan tarvitaan kaikkien ministeriöiden laaja yhteisymmärrys maaseudun pitämisestä mukana yhteiskunnassa.

Puuttuuko maaseutuvisiosta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

Suomalainen tahtotila käyttää lähellä (lähempänä kuin EU) tuotettuja hyödykkeitä ja palveluja.

5. Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuosituks (Anna vastaukset monivalintakysymykseen kohdassa seitsemän Muut täydennystarpeet)

Ovatko selonteossa tunnistetut poikkihallinnolliset tavoitteet (5 kpl) ja kehittämissuosituks (24 kpl) olennaiset?

Kaikki poikkihallinnolliset tavoitteet ovat ehdottomasti tavoittelemisen arvoisia.

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset tavoitteet (1-3 kappaletta)?

1 Ajantasaistetaan fyysistä ja digitaalista saavutettavuutta, 2 Voimistetaan toimintaedellytyksiä, luottamusta ja tulevaisuususkkoa, 3 Lisätään ja kootaan yhteiskunnallista maaseututietoa.

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit tavoitteisiin tavoitekohtaisesti:

Tavoite: Terävöitetään maaseutupoliittista suunnittelujärjestelmää [Kaksi edellistä maaseutupoliittista ohjelmakautta on jo ”kärsitty” – tuloksina kurjistuvat harvaan asuttu ja ydinmaaseutu. Jotain uutta pitää keksiä – ja vaatia. Tai puretaan pois.]

**Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset kehittämissuositukset (1-5 kappaletta)?
(Merkitse kehittämissuosituksien numerot 1-24)**

4, 3, 11, 15, 20

Puuttuuko poikkihallinnollisista tavoitteista tai kehittämissuosituksista jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit kehittämissuosituksiin suosituskohteisesti:

20. Väestönmuutos ja elintärkeät toiminnot [Entäpä jos tekijät maaseudulta kulutettiin loppuun ja saadaan kohtuullinen pandemia tai rajoitettu hyökkäys...Huoltovarmuus.]

6. Liite: Maaseutualueiden nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvaus

Ovatko liitteessä kuvatut maaseutualueiden nykytilanne ja muutostekijät olennaiset?

Todella järkyttävän hyvä ja erinomainen liitepaketti kuvaamaan nykytilannetta ja muutostekijöitä!

Puuttuuko nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvauksesta jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

Kuten selostuksessa lausutaan (2.4.3k), maaseutupolitiikka on (lähes) yksinomaan maa- ja metsätalousministeriön vastuulla – tulisiko viimein myöntää, että yksin MMM ei enää kykene maaseudusta huolehtimaan. Kurjistumiskehitys jatkuu, toivottavasti kaikkia ministeriöitä ja laajemmin kiinnostaisi lausua tästä luonnoksesta MaPo selonteoksi.

7. Muut täydennystarpeet (anna tässä kohdassa vastaukset kohdan viisi monivalintakysymyksiin)

Onko selonteossa muita täydennystarpeita?

Selonteko on laadittu hyvin ja se on kattava (pääsääntöisesti). Poliittikasuositukset ovat vaisuja tai joltain osin puuttuvat kokonaan. Samoin puuttuu arvio enemmistödemokratian keinoista (keinottomuudesta!) puuttua syvän maaseudun negatiivisen kierteen kehitykseen (avuksi verohelpotukset, julkisen sektorin lisäpalkkaluokat?).

Pasi Liikanen

Pyhäjärven yhteistoiminta-alue, Haapajärvi, Reisjärvi, Pyhäjärvi